

Геополитика и „Realpolitik“ међу играчкама

капитализма

– на метафизичко-дијалектичкој путањи излагања бића
и битка рата и мира у такозваној постхладноратовској ери –

Проф. др Живојин Ракочевић

„Светски ратови“ и њихова „тоталност“ већ су последнице напуштености бића. Они теже обезбеђењу стабилности сталне форме искоришћавања. У тај процес укључен је и човек који више не крије да је и сам најважнија сировина. Човек је „најважнија сировина“ зато што он остаје субјект свег искоришћавања, и то тако што допушта да му се воља безусловно изједначава с тим процесом и што тиме у исти мах постаје „објект“ напуштености „бића“.

Мартин Хајдегер

Увод

Неопходне су нам вајтхедовске географске мапе великих размера и *grosso modo* разматрања различитих геополитичких аспеката и карактеристичних момената светског капитала и „глобализованог“ финансијског тржишта – као својеврсна „предохрана“ или „противтежа“ сваковрсним узнемирењима, паници и општем погрешном разумевању актуелне светске ситуације, односно дијаболског „увођења у егзистенцију“ тзв. новог светског поретка.

„Барбарогенији“, новокрсташи, инквизитори и асасинатори из врхова светске трговачко-финансијске „републике“ спроводе у дело трећу овековну (а можда и последњу?!) асасинацију над људским родом; не, дакле, „само“ над ирачким, српским, руским итд. „оштрашћеним“ и „суицидним“ народом.

За „Рат у Заливу“, за *Постхеројски рат Запада против Југославије* (наслов и основна теза књиге Смиље Аврамов), за вишеструко разарање „Русије као Русије“, и за друге мегазлочине поменуте „републике“ и њене „светске владе“ „пронађено је оправдање“ у тзв. *антрополошкој чињеници*: извесне „неповесне“ или „неуљуђене“ и „оштрашћене“ народе „прожима осећање дуготрајне колективне увређености“ због њиховог инфериорног положаја у тзв. глобалном селу и у тзв. светским послови-

ма, и то их осећање „до дна разједа“. Стога опетовано и жељно ишчекују свога Бизмарка, Хитлера, Стаљина, Мао Цедунга, Садама Хусеина, Слободана Милошевића и друге вође „опијене смрћу“ и оптерећене сваковрсним ресантиманима и освајачким претензијама. Ти и такви лидери показују каткад „способности које се граниче са генијалношћу“, али увек и свугде имају „непогрешиви смисао да осете *несвесне мотиве* својих присталица“, „лудих“ Немаца, Ирачана, Срба, Руса итд.

Ханс Магнус Енцесбергер, немачки песник и публициста, добитник Златног венца струшких дана поезије, управо је тако фебруара 1991. године у недељнику „Der Spiegel“ направио геополитичку и антрополошку „паралелу“ између ирачког и немачког народа, те између Садама Хусеина и Адолфа Хитлера! „Помињање Садама Хусеина као Хитлеровог наследника (!?) није новинарска метафора нити пропагандистичко претеривање“, рекао је тај врли поета и мондијалистички „хуманиста“.

Све те „монструме светске повести“ Енцесбергер проглашава „непријатељима људског рода“ – и то „без демонизирајуће намере“. Дакле, сасвим дословно, без и најмањег зрнца метафоричког казивања.

„Немци су били Ирачани од 1933. до 1945. године“, „устврђује“ тај ултрамондијалиста, „задужен“ за ментално здравље Немаца. „Ништа за Немце данас не може бити тако *страно* (и *крајње опасно!*) – напомена Ж. Р.), него да се *поново препознају у арапским масама*“ – констатује и упозорава Енцесбергер.

Х. М. Енцесбергер се тада залагао за стварање *Cordon sanitarie* око територија садашњих и будућих „монструма“: треба их „подврћи непрестаној и сваковрсној контроли“, а њихове народе осудити на постепено умирање, на „*продужену Хиросиму*“. *Једино* што брине тог проузносиатеља ултрамондијализма, псеудофилозофске антропологије и лажног хуманизма јесте *уништење градова и уметничких, архитектонских и других културних дела древних цивилизација*.

Франкенштајновске руке „новог светског поретка“ опишавају пулс и стање духа српског и руског народа, али и „света нација“ у целости. Мада *апсолутно неспособне* да *духовно* схвате оно што је *духовно и цивилизацијско* у томе свету који *нису* стварале, оне у „свет нација“ уносе своје неоварварске представе и догме, „инаугуришу“ моделе и сценарије хипостазиране тржишне економије, „дисциплинују“ људе и нације, вишеструко угрожавају човеков опстанак на планети и крше врат људскоме роду.

Чак је и тзв. *невидљива рука* светског тржишта устукнула пред тим франкенштајновским рукама. Економска учења Адама Смита и Џона Мајнарда Кејнза, али и методи англосаксонског критичког (научног) емпиризма који „метафизицира“, одгурнути су на маргине или потиснути у подземље „постиндустријских“ друштава које је изнедрила западна цивилизација. На стратешким позицијама тих друштава нема *виртуоза државне и ратне вештине*; нико чак и не помиње Франклина

Рузвелта, Винстона Черчила или Шарла де Гола, на једној, и Клаузевица и Жоминија, на другој страни.

„Сценом“ доминирају Бил Клинтон, Тони Блер, Лионел Жиспен, Герхард Шредер и други „новолевичари трећег пута“, а „научне“ геополитичке и геостратешке расправе актуелних „*виртуоза тајне дипломатије*“ Збигњева Бжежинског, Хенрија Кисинџера и других немају ни класично англосаксонско филозофско утемељење.

Категорије инструменталистичког ума западне цивилизације (давно „самопреобраћене“ у *играчку капитализма*) имају софистицирану самосталност и наопаку делотворност, „ефикасност“.

Хенри Кисинџер с „поносом“ и лажним патосом говори о „*мисионарском духу*“ једне једине преостале суперсиле. Делотворно забашурује круцијалну чињеницу да тзв. *светска влада*, а не Сједињене Америчке Државе и „амерички народ“, *нагони саму себе на крсташки поход* на „свет нација“, и при том ђаволски ремети и изобличује „планетарни ход и код човечанства“.

Тај „виртуоз тајне дипломатије“ и високи функционер „светске владе“ (ма под којим ликом и емпиријским називом она у пракси егзистира) увелико *подваљује* „обичним“ Американцима; они готово уопште или по неком неписаном правилу не разумеју тзв. светске послове, геополитику и тајну дипломатију. Не разумеју ни фабулозну и фамозну „*Realpolitik*“ на начин Клеменса фон Метерниха и Хенрија Кисинџера. „Метернихов систем“ и „светска влада“ су за „обичне“ Американце *terra incognita*.

О *пакосним лажима* којима неки људи „уносе извесну забуну у друштво“ расправљао је Имануел Кант у бесмртној *Критици чистог ума*. Реч је била о *илустрацији* или упечатљивом *примеру* „емпиричке употребе *регулативног принципа ума*“. Кант пледира да се пакосне лажи критички испитују „по њиховим *мотивима* из којих су *постале*“. Виновнике таквих непочинстава ни на који начин не „аболира“ нити допушта њиховим адвокатима да траже изговоре у *рђавом васпитању* починитеља или, пак, у *лошем друштву* којем припадају.

Кантовски речено, ум тзв. господара света и њихових сарадника у сферама тајне дипломатије, финансијских послова, тзв. трансфера нових технологија, НАТО-а, *ad hoc* трибунала за ратне злочине у различитим регионима света итд. – „*детерминира*, али сам не може бити *детерминиран*“!¹

И кад се узму у обзир *емпирички услови* и *геополитичке сврхе* тзв. медијског рата против Срба и Србије – остаје питање о *интелигибилном узроку* тога рата преображеног у *потпуну сатанизацију* тога народа. Одговор на то питање „далеко премаша сваку моћ нашег ума“, приметио би Кант. Веродостојан одговор би, евентуално, могли дати *психијатри* „формата“ и *луцидности* Јозефа Бреуера, Сигмунда Фројда и Карла Јунга. И то под неизоставним условом да заору дубљу бразду на

¹ Упоредити: Имануел Кант, *Критика чистог ума*, БИГЗ, Београд, 1990, стр. 346 (курзив Кантов).

земљишту „фројдовске социологије политике“, која би укључила геополитику, тајну дипломатију, „службену“ економску политику унутар земаља Северне Америке, Европске уније и Јапана, и још неке важне области тзв. међународних односа и „светских послова“.

Природа – коју савремени англосаксонски инструменталистички ум схвата и третира као властиту звечку – „не стоји у сукобу са каузалитетом слободе“ људи и нација дилем Земљиног шара, кантовски речено. „То је једино“ што је већ Кант могао „учинити“, односно закључити у том погледу, и до чега му је у наведеним филозофским разматрањима „само и једино било стало“.²

„Ми нисмо независна нација, нити ћемо то бити, све док нашем земљом управља невидљива влада – комитет 300“, каже др Џон Колеман, „некадашњи високи функционер САД (CIA)“.³

„Идеја о владавини из једног центра јавила се пре много векова, у оквиру трију монотеистичких религија: хришћанства, јудаизма и ислама“, каже Смиља Аврамов у Закључку књиге Трилатерална комисија. Реч је о тзв. глобалистичком концепту у „пројектовању“ и практичком владању „светом нација“. „Носиоци“ и протагонисти технологије друштвеног инжењеринга или планетарног „мелтинг пота“ јесу „транснационалне банкарске куће Европе и Америке“, констатује Смиља Аврамов.⁴

Ротшилди, Рокфелери, Моргани и други мегабанкари „не ломе мозак“ над загонеткама, антиномијама и ограничењима Кантовог „решења космолошке идеје“. Они не знају нити их интересује Кантово разматрање „тоталитета зависности појава у њиховој егзистенцији уопште“. Посежу за „математичком регресијом“ када Србију, Русију, Кину и друге земље и народе „уклапају у целину“ свог „новог светског поретка“, и *vice versa* – када ту дијаболску „целину“ разлажу на мање или више „уљуђене“ или „пацификоване“ делове. Њима не пада на ум да „заједно са Кантом“ признају: „ми не познајемо свет у његовој целокупној садржини, а још мање можемо проценити његову величину упоређујући га са свим оним што је могуће“.⁵

Зато је „биланс досадашње активности Трилатерале крајње негативан“. „Крај хладног рата“ и почетних десет година „новог светског поретка“ донели су претежном делу човечанства масовно сиромаштво, нове и/или обновљене етничке сукобе, стравичне грађанске ратове и „ратове ниског интензитета“, распрострањење и пароксизме различитих врста тероризма (укључив и државни тероризам на многим геополитичким тачкама света), разарање држава и тенденцију стварања патуљастих националних и племенских квазидржава, итд.⁶ Земље у којима се

² Исто, стр. 347.

³ Цитат и „референца“ Колеманова узети су из књиге проф. др Смиље Аврамов Трилатерална комисија, Идиј, Ветерник, 1998, стр. 7.

⁴ Исто, стр. 119 (курзив Ж. Р.).

⁵ Кант, исто, стр. 381 (курзив Ж. Р.).

⁶ Упоредити Закључак цитиране књиге др Смиље Аврамов, стр. 120 и пасим.

збива инверзивна транзиција постале су жртва прихватања „изазова Запада на његовом властитом терену“.⁷

„Тугаја слоновост“ њихових идеологијски префарбаних „номенклатура“, агилних „младореформатора“, „кључних“ официјала и политичких „лидера“ сажета је у питању и максими: зашто да се бавимо абecedом капитализма и зашто да *хајдегеровски мозгамо* о односима технике и бића и битка робе, новца и капитала кад смо већ у прилици да нам мисије Међународног монетарног фонда и ученици и следбеници Фридриха фон Хајека и Милтона Фридмана доносе софистициране и делотворне моделе, матрице и методе тржишне економије?! Не пада им на памет да роба, новац, капитал и тржишна економија у свакој својој битној димензији и карактеристичном моменту садрже и *криптогенетичне* елементе, те нужно изискују не „само“ хајдегеровско мозгање већ и хердерлиновску, односно уметничку машту и одважност да се „крене путем којим се није ишло“.

„Надржави“ или „светској влади“ „потребни су људи – ствари који се могу замењивати, као резервни делови у машини“, каже Ернесто Сабато у књизи *Појединац и универзум*. „Троуглови и челик, логаритми и електрицитет, синус (косинус, тангенс и други тригонометријски појмови – „допуна“ Ж. Р.) и атомска енергија, заједно са *најтајанственијим и најћаволијским облицима новца*, створили су на крају Велики Зупчаник, а људска бића су коначно постала његови безначајни и немоћни делови“.⁸

Треба се одупрети чарима *софизма* да су „човечанство“ и „маса“ синонимни изрази, односно појмови, сматра Сабато. „Савремене“ лоптице скочице и играчке капитализма у „погону светске повести“ припадају „маси“, а уметници – „јединствени створови *par excellence*“ и такорећи „лудаци“ – спасавају душу људскоме роду или, пак, само живо сведоче о томе да је на овој планети *постојало ЧОВЕЧАНСТВО*.

Наука о геополитици не хипостазира *територију колективитета* званог „нација“; она не може бити сведена на тзв. *политичку географију*, али ни на „политику међу нацијама“ у смислу давнашње тезе и теорије Ханса Моргентауа. Та критичка и позитивна наука доводи у питање симетрију, математичку строгост, дијаграме, логичке алгоритме, шеме, моделе и ланце силогизама „господара света“ и њихових експерата за различита питања и аспекте *геополитике* и „реалполитике“ међу играчкама капитализма. И то само ако је и сама спремна и способна за кризу властитих принципа и метода.

Древне цивилизације су створиле *архетипове* робе, новца и „игре размене“. Западна цивилизација је „кроз“ или посредством епохалних дела Адама Смита, Давида Рикарда, Карла Маркса, Џона Мајнарда Кејнза и Јозефа Шумпетера створила *симулакруме* тих архетипова.

⁷ Теза Жана Бодријара саопштена у књизи *Прозирност зла*, „Светови“, Нови Сад, 1994, стр. 134.

⁸ Ернесто Сабато *Појединац и универзум*, „Градац“, Дом културе Чачак, 1995, стр. 38 (курзив Ж. Р.).

Фридрих фон Хајек, Милтон Фридман и њихови најважнији ученици и следбеници стварају симулакруме тих симулакрума. Кобни резултат: ишчезавање правих и делотворних појмова и метода науке политичке економије, те утирање широког пута англосаксонској *economics* без и најмањег зрнца појмовног мишљења или мишљења мишљења, без могућности пробијања љуштуре англосаксонске „емпиристичке спекулације о пореклу и развоју сазнања“, с којом се у драматском и великом сукобу нашла следећа Кантова круцијална теза: „схематизам нашег разумевања у својој примени на појаве и њихове облике јесте уметност скривена дубоко у људској души, а чије нам праве начине деловања природа неће никада открити“.

Ноам Чомски увелико инхерира том Кантовом сазнању. У предавању у спомен *Бертранда Расела* на Тринити колеџу (наслов предавања: „Проблеми знања и слободе: Како објаснити свет“) Чомски каже: идеја о урођеним принципима ума који омогућавају сазнање, али, „у исти мах“, одређују и ограничавају волумен сазнања – налази извесну потврду у новијим лингвистичким сазнањима „о специфичном случају постулираних урођених принципа језичке структуре која карактерише неке врсте“. „Препушта“ коментар Жаку Моноу: „Ова концепција је скандализовала неке филозофе и антропологе који у њој виде повратак картезијанској метафизици, али ако прихватимо њен имплицитни биолошки садржај ова концепција ме уопште не шокира.“ Моно има у виду сазнања о повезаности еволуције човекових *кортикалних структура и језичког капацитета*. Артикулисани језик је „омогућио еволуцију културе и на одлучујући начин допринео физичкој еволуцији човека“.

Хегелова идеја сазнавања из епохалне *Науке логике* (трећи том) конгруентна је с основним питањем *метафизике*: „Зашто је уопште оно што бива, а не чак ништа“. Или овако формулисано: „Зашто уопште бивствујуће, а не напросто ништа“?!

Мартин Хајдегер сматра да постављањем тог питања супсумира: „1) одређено навођење онога што се доводи у питање, што се испитује; 2) навођење онога по чему се то – што – се – испитује испитује, за шта се испитује“. Он је „у више махова“ критички указивао на *меродавно господарење раздвајања* „бића и мишљења“ у западњачком опстајању. „Постајање и привид леже такоређи у истој равни са бићем онога што бива“.⁹

Ту и такву раван има у виду и Карл Маркс у својој беспопштедној критици *вулгарне економије*: „Не смемо се дакле зачудити што се вулгарна економија осећа потпуно код своје куће баш у појавном облику економских односа, који је од њих отуђен, и у коме су ови *prima facie* (очигледно) бесмислени и потпуне противречности (Хегел би рекао: „савршене ирационалности“, напомена Ж. Р.) – а свака би наука била

⁹ Цитати из Хајдегерових предавања под насловом „Увод у метафизику“, која је одржао током летњег семестра 1935. године на Универзитету у Фрајбургу.

излишна кад би се појавни облик и суштина ствари непосредно подударали...¹⁰

Бивствовање робе, новца и капитала унутар западне цивилизације су и својеврсни светско-повесни догађаји, хајдегеровски речено. Догађаји или удеси?! – хамлетовско питање на које је покушао да одговори Мартин Хајдегер. Имамо у виду следећи његов глобални критички налаз: западна цивилизација је постала играчка капитализма; а то је заправо и сама хтела!

Геополитика и микроелектроника међу играчкама капитализма

Архитекти или „барбарогенији“ тзв. новог светског поретка воде „ничеовску“ највећу борбу. За њу су им потребна нова оруђа и оружја. Углавном их већ имају: микроелектроника; електронски рачунари с више десетина процесора и брзинама које се приближавају брзини светлости; тзв. информационе технологије; атомска енергија и фабулозна и фамозна *Dooms Day machine* – модерни англосаксонски препев назива: „оружје судњег дана“ – из библијске *Књиге страшног суда*, рачунајуће мишљење и буржоаски калкулус светске трговачко-финансијске „републике“ итд. итд. Сва та оруђа и оружја увелико сучељавају Запад не само с врхунском „логичком последицом“, тј. с дефинитивним прихватањем математичког нацрта природе и „света нација“, већ и с хамлетовском недоумицом и питањем свих питања: да ли ће у том свом науку успети, и то садашњим путем и методима, или воља Запада и поменуте „републике“ „жели“ нешто сасвим друго? Наиме, да ли њихова воља „жели“ пропаст савременог „света нација“: а у том апокалиптичком удесу, и властиту пропаст?

Ниче је предказао: „Долази час када ће започети борба за превласт на Земљи“. Сада још и у „дохватљивом“ космосу. Баш у једној таквој борби наука, са своје стране, постаје математичка представа феномена, са намером да иде, како каже Ниче, ка „све суптилнијој прорачунатости, самим тим, све изразитијом превлашћу над природом“. Заратустра је учио да ниједно знање није „чисто“. Под тим је подразумевао да нико није ослобођен „задње“ мисли о превласти, каже Жан Бофре у књизи *Увод у филозофије егзистенције*.¹¹

Ничеово питање и предказање упућује Запад на дијалог с Истоком. До таквог дијалога до овог тренутка није дошло. У извесним тобожњим дијалозима „западни брбљивци почињу дијалог имајући лошу савест која, као мршава надокнада, стоји уместо изворног греха“, каже Бофре у наведеној књизи, и наставља своју критику одсуства тога дијалога: нису ли саговорници у тим спорадичним и „фалш“ дијалозима својевремено колонизовани од стране предака тих западних брбљиваца? „О

¹⁰ К. Маркс, *Капитал*, трећи том, „Култура“, Београд, 1948, стр. 708 (курзив Ж. Р.).

¹¹ Ту Бофреову књигу публиковао је БИГЗ, 1977. године.

ужаса! У томе ће обе стране у 'капитализму' пронаћи жртвеног јарца. То је мало поједностављено, али је бар, умирујуће".¹²

„Светска доминација Запада“ више је филозофска, а мање капиталистичка, сматра Бофре. Та, може бити, исхитрена и на први поглед невероватна теза о самој „суштини“ светске доминације Запада има упориште у Хајдегеровој филозофији: у Хајдегеровом поимању технике. „Моћ, скривена у модерној техници, одређује однос човека према ономе што јесте“, каже Хајдегер. „Она влада целом Земљом. Човек већ почиње да напредује од Земље према космосу. Међутим, тек пре непуне две деценије (ове мисли и критичке рефлексије Хајдегер је саопштио у предавању одржаном 30. октобра 1955. у Мескирху – напомена Ж. Р.) постали су, с атомском енергијом, познати тако огромни извори енергије да је, у догледном времену, светска потреба за енергијом сваке врсте заувек покривена“.¹³

„Људи не схватају да се средствима технике (ту и тзв. техникама цепања гена – напомена Ж. Р.) спрема напад на живот и бит човека, у поређењу с којим експлозија водоничне бомбе значи заиста мало“.¹⁴

Проектовање и „премеравање“ савременог „света нација“

Шта су парерга (споредни радови) главних архитеката тзв. новог светског поретка ако су уништавање СССР-а, Варшавског пакта, источноевропског савета за економску сарадњу (СЕВ алијас „социјалистички лагер“) и „Русије као Русије“ били њихови најважнији циљеви и највећи херкуловски подвизи? Јесу ли „Пустињска олуја“ 1991. године и гротескно али и перфидно изведена „Балканска олуја“ од 1991. до 1996 (а можда и „даље“ – упркос тзв. Дејтонском споразуму и „Малом Дејтону“ у Риму?!, и само са њиховог становишта) њихови парергони или ђаволске увертире и први дијаболски акорди њихове посмртне мелодије „стаљинизму“, тзв. „комунизму“ и „комунистичким режимима“ у „Совјетској империји зла“? Јесу ли поменути архитекти у својој „невидљивој руци“ имали *passé – partout* за све те „комунистичке браве“ или се тај њихов паспарту показао као чаробна *бесплатна карта* за све представе (драме, фарсе и трагедије) чији су режисери и извођачи били разни Горбачови, Кучани, Месићи итд.?

Сва та питања и све шифре тих и других питања која се око њих множе и развијају није могуће ваљано испитати и одгонетнути чак ни у светлу, односно „референтном контексту“ хајдегеровске филозофије, а још мање науке политичке економије или Маркс-Диркем Веберове социологије; мада без њих – и само у хајдегеровској струји „мишљења и певања“ – та питања апсолутно није могуће ни ваљано поставити, одговарајуће артикулисати.

¹² Исто, стр. 299.

¹³ Мартин Хајдегер, *Пољски пут/Опуштеност*, АЛЕФ-Градац, Дом културе Чачак, 1992, стр. 17 (курзив Ж. Р.).

¹⁴ Исто, стр. 18 (курзив Ж. Р.).

Реч је и о трима путањама по којима се креће испитујуће мишљење: прва је испитивање тзв. кључних речи или синтагми, а друга је критичко испитивање релевантних појмова, међу њима и особито: појма „геополитика“, појма „модерног“ и „постмодерног“, појма „микроелектронског“ и „софтверско-симулацијског“ рата и ратоводства, појма „наметање мира“, појма „војних интервенција“ оперважених хуманитарним акцијама и подупртих – перфидно потпомогнутих, делатношћу *ad hoc* трибунала за ратне злочине и злочинце у земљама где се „догађају“, и где ће се „догодити“, а потом и испитивање синтагми „локални ратови“ или „ратови ниског интензитета“ итд. Напослетку, и трећа путања: испитивање друштвених „ствари“ с обзиром на њихове означитеље (све до библијских или бодријаровских симулакрума). Реч је о ономе што се у „стварима“ означава, о тзв. референцијалима геополитичких, геостратешких, војних, економских или економско-технолошких, финансијских итд. друштвених „ствари“. При свему томе битне су и појмовне опозиције: *physis/tehne*, политика/економија, рат/мир, геополитика/врсте капитализма или геополитика/тзв. „посткапиталистичко“ односно „информацијско“ друштво диљем Земљиног шара итд.

Будући да Хајдегера, односно хајдегеровска филозофија „не пристаје више да буде жртва метафора и језика“, то она чињеницу разумевања бића (битка) уздиже на ниво проблема односа теорије и *praxisa* битно и консеквентно лоцираног у техници и већ увелико хипостазираног у микроелектронској и информацијској технологији шумпетеровског *капиталистичког процеса*, „место да се задовољава схватањем *Логоса* као некаквог дара који ова (савремена филозофија – напомена Ж. Р.) има да прими од некаквог *бивствујућег* пригодном промовисаног у суверена – било да се овај зове Бог, Материја, Супстанција или Субјект“.¹⁵

Човечанство запада, забасава, у ћорсокак у којем ход и основни код „послехладноратовског“ времена стварају култ англосаксонског разума, односно инструменталистичког ума који хоће све и наводно може све. То је „најопаснија и најискључивија верзија онога што су Грци били назвали именом „*logos*“, бофреовски речено – констатовно.¹⁶

Стари грчки мит и „веровања Старе Европе“ нису разрушени наиласком *logosa* или притиском „капиталистичког цивилизацијског процеса“. То је „труризам који се готово посвуда провлачи“, каже Бофре.

Геополитички и војни универзализам англо-саксонског света

Посматрано геополитички, војностратешки, економско-технолошки и идеологијски, односно пропагандно, англо-амерички свет и Русија (плава, црвена или нека трећа „боја дела“ њене државности и

¹⁵ Упоредити цитирану Бофреову књигу, стр. 170, 297 и пасим.

¹⁶ Исто., стр. 285.

империума) били су (и остали?!) тзв. природни непријатељи, и стога потребни један другоме. Тај привидни геополитички и високостратегијски (претежно војни и дипломатски) парадокс потврђује целокупна повест та два по много чему различита „цивилизацијска круга“. Први и Други светски рат, тзв. хладни рат и актуелни геополитички процеси скривени под англосаксонским лозинкама, егидама и формулама: „Партнерство за мир“, „имплементација тржишног модела привређивања“ у тзв. посткомунистичким земљама, *UNPROFOR*, *IFOR*, *SFOR*, „Контакт-група“ итд. – јесу својеврсни пароксизми и „црвено усијање“ тог њиховог вишевековног геополитичког и цивилизацијског антагонизма, амбивалентности и надгорњавања.

Реч је не само о коренито различитим цивилизацијама „етаблираним“ као својеврсна светска царства већ и о њиховим мегагеополитичким циљевима, високим војним стратегијама и „ничеовским“ претензијама у смислу непрестаног развијања своје економско-технолошке и финансијске моћи и властите светске доминације. Њихова међусобна борба није некакво варварско сатирање „апсолутних антагониста“; није лиделхартовско „разарање непријатељевог меса“ (уништавање „живе силе“) и пустошење градова и села. Напротив, они су се често „налазили“ у тзв. геополитичким и геостратегијским оркестрима или чврстим геополитичким и војним коалицијама „савезничких земаља“, и допуштали су себи „луксуз“ да дође и до „унакрсних оплођавања“ њихових култура и цивилизација. А и посебно: да дође до „прожимања“ њихових различитих ратних вештина и војних знања, извесних грана уметности и спорта, космичке технологије и, чак, заједничких подухвата у космосу итд.

Извесне филозофско-научне расправе Јозефа Шумпетера и Лидела Харта у највишем су степену „денунцирале“ наведене геополитичке претензије и основни марцијално-камералистички карактер англосаксонског света. Пре свега, Шумпетерово епохално дело *Капитализам, социјализам и демократија* и Хартове расправе *Модерни рат*, односно *The British Way in Warfare* и *Стратегија посредног прилажења*.

Према Лиделу Харту, у зенитној тачки и звезди водили вођења рата садржан је и „далекосежни поглед на стање следећег мира“. И то као њихов коренити елеменат, и нешто што је „по природи ствари од пресудно важног значаја“. А тако нешто својствено је стратезима (ратовођама) који су „и вође и филозофи“.¹⁷ „Циљ високе стратегије треба да се састоји у проналажењу и рањавању Ахилове пете способности противничке владе да води рат“, каже Харт.¹⁸ Ради остварења тог циља треба ангажовати сва расположива војна и друга оружја – укључив и тајну дипломатију, пропаганду или тзв. морално бомбардовање непријатељског народа, такозвану пету и н-ту колону у непријатељевим редовима, различите методе и инструменте „пенетрације вируса страха“

¹⁷ Лидел Харт, *Стратегија посредног прилажења*, „Војно дело“, Београд, 1952, стр. 300.

¹⁸ Исто, стр. 291.

да би се противнику разорио нервни систем и да би му „мач испао из парализоване руке“, итд.

„Немачко војно мишљење“, од Карла фон Клаузевица до Паула фон Хинденбурга, било је усредсређено на борбу, на битку као „*punctum saliens*“ свакога „врућег“ рата, дакле, на „крваво решење кризе“, што изискује „напор за уништавање противничке снаге“. Клаузевиц је одбацивао мишљење да „постоји вешт метод за разоружавање и савлађивање непријатеља без великог крвопролића, и да баш то и представља праву тежњу ратне вештине“.¹⁹ А управо том последњем – прагматичном и рационалном решењу исхода „датотога“ рата – били су склони Лидел Харт и многи други англосаксонски војни теоретичари и ратовође.

Неоварварско перпетуирање светских ратова:

антицивизацијска изобличења тзв. европизације света

Говор рата и емпиричко-метафизички и критичко-дијалектички разговор о рату су производи западне цивилизације. Готово апсолутно. Они спадају у њен зенит и у њен надир – уз мноштво других коренитих елемената, карактеристичних момената, механизма, тзв. специфичних околности и повесних мотива ове цивилизације која од свог искона тежи томе да дефинитивно поклопи, разбије, уништи или макар избаци из планетарне геополитичке, економско-технолошке и финансијске игре све остале цивилизације и нације које их „творе“. Те игре, укључив и актуелну банкарско-берзанску „трансмутацију“ света и тзв. транзицију („увођење у егзистенцију“ елемената и неких метода и облика тржишне економије у тзв. постсоцијалистичке земље), јесу пресудно важни чиниоци културе и уопште цивилизације Запада. И сам рат, уколико је борба према извесним писаним („кодификованим“) и неписаним правилима – јесте игра.²⁰

Жозеф де Местро, хришћански конзервативац, рекао је: „Рат је божји!“ Целат је, али и спона свих људских друштава. Буржоаски „здрави разум“, тзв. трепераво светло и чак божанство Француске револуције, није способно да створи ред међу људима и нацијама. То трепераво светло производи само дискусије, некакав *ларпурлартизам*, па стога треба препустити научницима да „имају природне науке да би се забављали“. Зашто се и на шта они жале?! На шта се, на пример, може пожалити Хегел, који је – према заједљивој примедби Сорена Кјеркегора – васељену претворио у звечку?! Зар је Алберт Ајнштајн нешто стварно допринео наведеној спони оном својом поруком и ламентом из 1947. године: „Кроз (фисионо и експлозивно) ослобађање

---

¹⁹ Исто, стр. 287.

²⁰ О „сакралном и агоналном значају древног рата“ и светској цивилизацијској кривуљи ратовања и ратоводства која доводи до теорије и збиље тоталног рата, у којем својство „играчког у рату“ готово ишчежава видети књигу *Хомо луденс* Јохана Хуизинга („Напријед“ Загреб, 1992).

нуклеарне енергије, наша генерација је донела на свет најреволуционарнију снагу још од преисторијског човековог открића ватре. Ова основна сила универзума (Хегелове звечке – поново би забрундао Кјеркегор, примедба Ж. Р.) не може се прилагођавати сада деформисаном и ограниченом национализму. За то нема тајни ни одбране; нема могућности за контролу, осим кроз *пробуђено разумевање и настојање народа света*“. Ернст Нолте, у књизи *Фашизам у својој епохи* (могао је дописати: и *у својој Европи*, и „одавде до вечности“, примедба Ж. Р.) протумачио нам је Де Местрове опскурне визије: „Племство и свештенство су ти који управљају суштинским истинама (могао је рећи: догмама, примедба Ж. Р.); ако су их (управљали) *инквизицијом*, онда су то чинили с правом“. Католички схваћен битак и то његово „везиво“ не траже припомоћ са стране, на пример, од критичко-филозофских иновација *битка и времена* у истоименом епохалном делу Мартина Хајдегера; и, особито, том католичком „битку“ не треба, не одговара, Хајдегерово тумачење немачког, англосаксонског, француског итд. *тубитка*.

Без тога „везива“ и ауторитета извесних енциклика светих отаца на Петровом престолу битак пада у „*сартровско*“ ништавило. Али и Волтер, „велики поборник толеранције“ и лични узор Франсоа Митерана, један од главних покретача *пропасти и уништења* свога доба: „Оно што наш јадни век назива сујеверјем, фанатизмом, нетолерантношћу итд., било је нужни саставни део *француске величине*“.²¹ Џон Кенет Галбрајт, у књизи *Доба неизвесности*²² говори о Другом светском рату као својеврсном *континуитету* друштвеног развоја и као „последњој борби“ (*battle*) Првог светског рата. Пети одељак те његове књиге носи оперататско-„кундеровски“ наслов: *Лењин и велики распад*. „Распали су се (у неким случајевима у току само неколико недеља) политички и друштвени системи стварани вековима“. Лењинов лични велики и драматичан *rendez-vous* с историјом и светском повешћу (када се он сам томе најмање надао), Октобарска револуција, тзв. ратни комунизам, грађански рат и рат против западних инванзивних армија и њихових логистичких центара, *епоха Нове економске политике*, Стаљинова, односно стаљинистичка верзија тзв. азијског начина производње и његов неовизантијски аутократизам, Стаљинов велемајсторски потез тзв. „разумевања“ с Хитлеровом Немачком (то је израз и критички налаз Јозефа Шумпетера, неслужбеног али великог саветника Франклина Рузвелта и Хари Трумана; особито за питања односа САД са Стаљиновом Русијом – „Првеном империјом“) итд. Већ у тим епохама (укључив и специфична друштвена збивања на Западу, у Јапану, Кини и другде у свету) стварана је диспозиција за нове узлете западњачког *рачунајућег мишљења*, односно буржоаског калкулуса, за појаву и примену електронских рачунара, за различите примене најважнијих постигнућа теоријско-квантне физике, за микроелектронику, тзв. ин-

²¹ Упоредити Е. Нолте, *исто*, „Просвета“, Београд, 1990, стр. 44.

²² *The Age of Uncertainty*, Noughton Mifflin Company, Boston, 1977 (хрватски превод: *Доба неизвесности*, „Стварност“, Загреб, 1981).

формацијске технологије и „вештачку интелигенцију“ итд. Све то супсумира или само наговештава Галбрајтова *starting point* – слична Хегеловој клици, али и Шумпетеровим живим клицама капитализма које уче своје цивилизацијске лекције. Тако је започело „кенетгалбрајтовско“ и „наше“ Доба неизвесности.

Спољна политика САД и НАТО-а као „заштитни слојеви“ светске трговачко-финансијске републике

Геополитичке и геостратешке напетости и пароксизми тзв. детанта прелазе постепено у црвено усијање после пада Берлинског зида, рата у Персијском заливу, пропасти Совјетског Савеза, распада СФР Југославије и вишеструког рата унутар и око југословенског геополитичког простора (еуфемистички названо: „југословенска криза“) и због распрострања НАТО-а далеко изван његових граница у време „хладног рата“. Такозвано *Партнерство за мир*, чији је основни циљ „ослобођење“ Русије од њеног „оружја судњег дана“, цинично је колико и провидно. Ма који Рус, чија кожа је „виђена“ за штавионицу звану „нови светски поредак“, не би требало да не види и не зна ту англосаксонски голу и несводљиву геополитичку и геостратешку чињеницу. Једино с ума сишавши и „суперевропејци“ могу са задовољством слушати мелодију чији су тонови: „реформе“, „транзиције“, „демократија“, „мир“, „људска права“ итд.

„Наполеон је тучен (несвесном) рационалношћу Руса“, каже Андре Гликсман – „разрађујући“ погрешно Клаузевица. Хитлер је тучен руским и њему наводно „сродним“ марксистичким умом Стаљина и његових главних ратовођа – могао је да примети, односно да допише ту априористичку Гликсманову констатацију Језеф Шумпетер у претпоследњој глави оне његове књиге која има типичан „хладноратовски“ наслов: *Руски империјализам и комунизам*.²³

Ричард Никсон је био на путу да најбоље схвати повезаност англоамеричког „ексклузивног лидерства“ с „*црном рупом*“ тзв. транзиције у постсоцијалистичким земљама, а особито у Русији. Властито *незнање* многих скривених момената, процеса и тенденција у тој и данас великој земљи, али и *нагон да не направе кобну и можда апокалиптичку грешку*, повезују Никсона, Хенрија Кисинџера и друге Американце с великим искуством и извесном имагинацијом када је реч о геополитици, „светским пословима“ и глобалној стратегији Запада с том застрашујућом *геополитичком „црном рупом*“ насталом тзв. урушавањем Совјетског Савеза. „Русија је једина земља на свету која може уништити САД“, рекао је Никсон почетком априла 1994. године. „Русија остаје

²³ Убрзо после појаве допуњеног трећег издања те Шумпетерове књиге, пропагандна машинерија ЦИЕ лансирала је књигу (зборник) Марксових и Енгелсових текстова и писама *о руској тајној дипломатији* и укупној спољној политици и делатности руске империје – од Петра Великог до њихових дана. Књизи су дали упечатљиво макартијевски наслов: *Руска претња Западној Европи*. Руси због тога нису престали да славе и узносе ту двојицу „утемељивача марксизма“.

највећи спољнополитички приоритет САД. Програм економске помоћи Русији! Руски реформисти могу пропасти чак и са нашом помоћи, али ће сасвим сигурно пропасти без ње!“ Никсон је тада предложио „двопартијску подршку председнику Билу Клинтону у помоћи Русији“.

„Руско-украјинска *конфронтација* учинила би да Босна (рат у тој међународно признатој“ софистикованој државној творевини – прим. Ж. Р.) изгледа као недељни школски пикник“ – зачињен безазленим дечјим тучама.²⁴

Био је то последњи боравак Ричарда Никсона и његова опроштајна порука Американцима и целом Западу.

Цинична свест и ароганција водећих западних политичара знакаткад да устукне и да се, штавише, приклони и поклони пред нечим што далеко надмашује моћ политичких елита великих сила – узетих заједно, дакле, и с извесним синергијским ефектом њиховог „партнерско-миротворачког“ деловања.

Дејвид Андерсон, амерички амбасадор у Београду после Лоренса Иглбергера, а пре Џона Скенлона, дао је интервју листу „Борба“ од 10–11. јула 1993. године. Разговарао је са њим Мирко Кларин у Берлину у току „Семинара о етничким конфликтима“ у организацији и режији „езотеричког“ Аспен института. Андерсон каже: „Проблем (а и невоља – напомена Ж. Р.) је у томе што људима који доносе одлуке *недостају* знања, док експертима који то знање имају (а међу њих спада и ексамбасадор с „највише контаката са Слободаном Милошевићем“; ту Андерсонову „референцу“ читаоцима „Борбе“ саопштио је наведени стални извештач тога листа из Брисела, напомена Ж. Р.) *недостаје* приступ људима који доносе одлуку“. Уз ту констатацију и ламент, ваља навести и Андерсонову оцену и прогнозу збивања у овом нашем геополитичком простору – времену: „Србија је отворила много фронт-ова и мораће се борити на много места са много људи. Суочиће се и с партизанским и *терористичким акцијама* после рата у Босни и Херцеговини... Кроз 10 година неће бити Срба у Крајини и Босни“.

Прича (бајка) или, пак, доктрина о „новом светском поретку“ јавила се у време када је тзв. детант досегао своју зенитну тачку и када је Џорџ Буш објавио победу Запада у „хладноме рату“.

„Ултрамудрост“ англоамеричког позитивизма и прагматизма требало би да прожме свест људи који „уживају благодети“ савременог сужањства: финансијског, технолошког, информацијског итд. Па ипак, англосаксонски свет је задужио човечанство већ својом *класичном политичком економијом* (Џемс Стјуарт, Виљем Пети, Адам Смит и Давид Рикардо), а у извесном смислу и кејнзијанизмом и неокејнзијанизмом. Без Кејнзовог учења („кејнзијанске револуције“ у науци политичке економије) и без неокејнзијанске теорије економске политике не би било „спасавања капитализма“, а заправо – не би се догађало „спасавање западне цивилизације“. Не би било оне целовите и далекосежне западњачке „перестројке“ тридесетих и четрдесетих година 20. века.

²⁴ „Борба“, 4. април 1994. године.

Економија модерне државе и савремени државни капитализам уопште настали су на светском „земљишту робне производње“, дакле, на том цивилизацијском корену старом неколико хиљада година. Наука политичке економије схвата и „хвата“ блесак духа капиталистичке и „посткапиталистичке“, а заправо – послелесеферовске робне производње и „игре размене“. Она трага и проналази њихове законе, расветљава кључне економско-финансијске процесе, и механизме тих процеса, ствара и усавршава финансијско-монетарне матрице за идеално праћење и својеврсно *математичко одређивање* репродукционих процеса и најважнијих феномена оних друштава и цивилизација који почивају на поменутом „земљишту“.

Насупрот *лошој* држави у којој су економија и смишљено поступање по законима робне производње и светског тржишта девета рупа на свирали, стоји (егзистира) хегеловски *савршена* држава „која зна шта хоће“ и којој „припада свест, теоријско мишљење“, која се и сама труди око тога да „њено“ друштво, односно нација и њене оружане снаге имају и релативно поуздану (веродостојну и делотворну) *теоријску егзистенцију*.

Свака држава је у извесном смислу светска и коначна; њој, њима насупрот – робна производња, планетарна игра размене, а у извесном смислу и светска трговачко-финансијска република, показују сталност својих основних односа и метода, и, такође, теже бесконачности. У сваком случају, прекорачују, стварно превазилазе, границе епоха у развоју капиталистички и другачије организованих нација и друштава. Они су „дијалектичке константе“, карактеристични моменти и феномени великих цивилизација.

Рат, „тенденција светских ратова“, тзв. хладни рат, локални и регионални ратови после „тријумфа Запада у хладном рату“, и слично, јесу злосрећно, тегобно, грозоморно, дијаболско „стање духова“ и стање свих друштвених односа погођених ратом. Различити „моменти рата“ и „говор рата“ сведоче о томе да човек није само *политичка* животиња у античком, односно аристотеловском значењу тог израза. Нешто ближе и потпуније га одређује израз *homo economicus*, а његову праву и исконску марцијалистичку и коцкарску (хазардерску) природу откривају филозофски изрази: *освајање* научних појмова, *математичко одређивање* друштвених односа, *администрацијско управљање* привредним животом људи и друштава, *вођење економских ратова* помоћу апстракција политичке економије, итд.

У том ђаволском огледалу планетарне геополитике нуклеарних суперсила зрцали апсолутно оружје које је искривао *homo sapiens* током неколико хиљада година. Све луче филозофске мисли и све велике и мале цивилизације као да су (свесно и подсвесно) тежиле том догађају над догађајима. Човек, а не Бог, одлучиће о брзој (тренутној) или „продуженој Хирошими“ људског рода и могућем нестанку многих других облика живота на овој планети.

Рат (ратови) увек се показује: а) као погибелно, крајње деструктивно друштвено стање; б) као збиљска противтежа миру и тзв. трајном миру (сада „планетарном детанту“); с) као умногостручено напрезање и усредсређивање на тзв. ратне циљеве свих интелектуалних и материјалних снага друштва у „борби на живот и смрт“; д) као збиљски прелаз на *ратну економику* уз потискивање економских разлога и критеријума итд.

Критичко разматрање и разумевање глобалних процеса и тенденција у светској привреди и у међународним економским односима узима у обзир бројне детаље, чињенице и конкретне појаве, а и њихову правну и институционалну страну.

Отуђени, „зачарани и изопачени“ свет међународних новчанокредитних односа и различитих процеса стварања друштвеног богатства развија се и даље у савременом државном капитализму, унутар „паклене реалности“ земаља које су разбиле различите љуштуре тзв. реалног социјализма и главачке улетеле у процесе „тржишне трансформације“ тзв. друштвене својине, и у мозаичној стварности „Трећег света“. Неопходно је пронаћи њихове стварне узроке и унутрашњу (закониту) везу. У том оквиру потребно је критички размотрити и разјаснити различите „намере мењања света“.

У светској привреди доминантну позицију и улогу имају транснационалне индустријске корпорације и финансијски капитал. У стратешкој позадини светског капитала делују интернационална профитна стопа (ппф) и „економија профита“ – упркос тенденцији монопола, државном економском интервенционизму и протекционизму и супранационалним групацијама држава и војно-политичких блокова. Различите есконтне и основне каматне стопе, девизни курсеви „кључних“ валута, „увођење у егзистенцију“ EURO-а и трошкови репродукције односних националних економија управљају се према кретању и гравитацији ппф на националном и међународном плану.

Неоколонијализам значи и уношење низа софистицираних елемената у процес образовања светских цена сировина, полупроизвода и производа високе техничке структуре. Наравно, на штету земаља произвођача сировина и полуфабриката. Томе на руку иду савремени рачунско-апстрактни новац и процес формирања и раздеобе фиктивног капитала. Томе доприноси и кретање каматних стопа на најважнијим међународним тржиштима новца и кредитног капитала, а повремено „прљаво флукутирање“ девизних курсева кључних валута јесте један од пароксизама тога процеса.

„Постоји привредни раскол између Севера и Југа“, рекао је, односно констатовао Роберт Макнамара већ 1972. године. „Та подела је права сеизмичка пукотина у слојевима социолошке коре планете. Због ње могу избити, због ње ће избити, ужасне грмљавине и потреси. Ако богате нације не пораде више на томе да затрпају ту пукотину између превише развијене северне половине планете и изгладнеле јужне полукугле, нико неће бити сасвим сигуран, ма колико велике биле

залихе оружја“. Тај Макнамарин „узвишени поклич“ и злослутно предвиђање остали су без одзива. У међувремену су раселине у „социолошкој кори планете“ постале још веће и кудикамо опасније. Појавиле су се с „великим праском“ и на геополитичкој линији Запад – Исток. Економско-политички потреси и пертурбације су у току. Региструју их ефектне и робне берзе, пословне и централне банке, научни институти, државни органи итд.

Технолошка и индустријска револуција седамдесетих и осамдесетих година има извесне аутономне карактеристике, али сама по себи не решава проблеме на поменутим релацијама. Препреке нису само у духовима људи и у службеној политици развијених земаља Запада, како мисле Макнамара, *Servan-Schreiber* и многи искрено забринуте интелектуалци на Западу, већ поглавито у застарелим (неодговарајућим) продукционим односима и привредним институцијама. Њих је теже разбити него атом. Ајнштајнова резигнација има актуалитет.

Без напретка у технологији материјалне производње свих земаља нема стварних изгледа да се заустави, а затим и постепено смањи „планетарна беда“. Неизоставни услови за то су позитивне промене у светским *terms of trade*, уклањање највећих запрека у светском трансферу нове технологије, стварна економска и техничка помоћ најнеразвијенијим земљама, стварање нових и делотворнијих економско-технолошких и финансијских веза међу земљама у развоју, те унапређење процеса образовања и кадровске политике у тим земљама.

Општа и често понављана тврдња на Западу да без „револуционарног технолошког напретка“ нема виших стандарда живота, нити веће сигурности за све људе и нације савременог света, само је део велике истине, којој, на жалост, не теже многе земље Запада. Не тежи јој, на пример, ни *The Global 2000. Report* поднет председнику Џимију Картеру 1980. године, јер је у том извештају наведена тврдња саопштена у карактеристичном *неомалтузијанском контексту*. Међузависност раста производних снага рада, животног стандарда и кретања становништва приказује се ту сасвим у духу Малтусове *концепције „депопулације“* и некаквих „апсолутних“ закона кретања становништва, мада у нешто дотеранијем облику предлога (поруче): да се у наредним деценијама „стабилизује становништво“ у многим земљама у развоју.

Битно је да се схвати стварна улога и геополитичка димензија међународне трговине и светског тржишта. Они делују, или би требало да делују, на општој линији очувања и распрострањања плодова цивилизације; пре свега, да новим технологијама прокрче путеве до одређених грана материјалне производње, те да им „подаре“ континуитет и економски живот. Светско тржиште и економија имају стога још увек извесну превагу у односу на политику, правно-политичке институције, политичку филозофију, књижевност и културу уопште. Мада економија у тим областима „не ствара ништа непосредно из себе“, она даје импулсе, одређује *начин промене* и ствара материјалне услове за развитака свих тих друштвених делатности.

Савремена спољна трговина и „тотално“ светско тржиште јесу претпоставка, али и општи резултат развитка капитала и процеса конституисања националних економија с приватним, корпоративним или државним капиталом као својом окосницом, најважнијом друштвеном карактеристиком. Чак и најмоћније транснационалне индустријске корпорације имају за собом економско-технолошку моћ националних економија матичних земаља. Та моћ је каткад и вештачки (привидно) повећана различитим мерама и инструментима државног привредног протекционизма или, као у случају САД и још неколико земаља чије валуте имају карактер и функције тзв. резервних валута, деловањем свих земаља чланица ММФ-а, Светске банке, Банке за међународне обрачуне у Базелу итд. Међутим, повремене рецесије (кризе хиперпродукције) и актуелна светска финансијска криза доводе у питање „застарели“ државни протекционизам и изазивају мање или веће кризе *дирижизма* или кризе „регулације“ на националном и међународном плану. Државни нимбус почиње да тамни.

Резиме

Фридрих Ниче је 1881–1882. пророковао: „Долази време у којем ће се водити борба за господство над земљом – она ће се водити у име *филозофијских темељних учења*“. Извесне велике религије и респективне цркве, пре него велике филозофије, воде то планетарно геополитичко и геостратешко врзино коло. У том колу су и господин Капитал и госпођа Тера. Капитал доба микроелектронике, рачунара и тзв. информацијских технологија, а Земља као човеково станиште у космо-су, као првобитно поље човековог рада, односно различитих метода технолошког рада, као „царство природних сила“, као „затечени арсенал свих предмета рада“ и *колосални предмет технике*, односно модерне индустрије и индустријализоване пољопривреде.

„*Цивилизацијски*“ *нихилизам* западних и позападњачених космократа и „барбарогенија“ увелико је надмашио разорне учинке и импликације *метафизичког нихилизма*. Ништа у животу људи и нација не постоји, или не треба да постоји, што није садржано у логичким алгоритмима, матрицама, сценаријима, тзв. софтверским програмима, моделима и геополитичкој архитектоници господара света. Они су практички, а не само идеологијско-пропагандистички, узурпирани место, улогу и „функције“ библијског Бога.

„*Велика шаховска (геополитичка) табла*“ Збигњева Бжежинског из 1997. године, волуминозни *Завршни извештај Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict* (датиран децембра 1997, а публикован почетком 1998. године) и најновији извештаји (*reports*) *Трилатералној комисији* о различитим горуће спорним питањима и стварним проблемима целога света у тзв. постхладноратовској ери – својеврсна су сведочанства и *упутства* о томе како да се *стваралаштво* – својствено библијском Богу – дефинитивно „етаблира“ у пракси космократа и

архитеката „новог светског поретка“; првенствено на хилијастичким позицијама или геополитичким средиштима светске трговачко-финансијске „републике“.

На планетарној геополитичкој-шаховској плочи Збигњева Бжежинског „поједене“ (одбачене) *фигуре не враћају се на њихова пређашња места*; та се ђаволска игра не може изнова започињати *другачијим* потезима. И у тој игри важи шаховско правило „такнуто-макнуто“. На делу су, такође, *необративи процеси*. А стога, за многе вољне и невољне учеснике те *агоналне игре* – велики удеси, драме, трагедије, катастрофе...

„Везе“ Русије са Северноатлантским савезом и Европском унијом јесу *starting point* и велики импулс у „*охрабривању Русије да коначно донесе дуго одлагану постимперијалну одлуку*“, сматра Бжежински. „*Самоустројство*“ Русије и њена „*тржишна оријентација*“ треба да детерминишу њену „*дугорочну улогу у Евроазији*“; на пресудно важној „*геополитичкој шаховској табли*“. Русија ће, према тој замисли, односно космократским сценаријима, бити претворена у *конфедерацију*. Наравно, ни налик на *швајцарску конфедерацију*, која има низ корених елемената и особина који су је учинили модерном *федерацијом par excellence*. Пустите дубоке корене тенденција стварања трију „самосталних“ и „суверених“ држава: требало би да настану тзв. суперевропска, увелико „стешњена“ или „московска“ Русија, „сибирска република“, односно франкенштајнска фалшдржава, и „далекоисточна република“.

Конфедерализацију руске федерације и њено *дезармирање* у погледу „*оружја судњег дана*“ треба схватити и поздравити као извршење „*историјског задатка Русије*“, каже Збигњев Бжежински, главни инспиратор и протагониста *трилатерализма* и *хередитарни русофоб*. Он, међутим, није оригиналан. Крајем четрдесетих година Јозеф Шумпетер је овако сажео свој глобални геополитички налаз: „Невоља са Русијом није у томе што је она социјалистичка, *већ у томе што је Русија*“.

„Ту његову дубоко утемељену и свестрано образложену оцену и поруку требало би да имамо непрестано на уму. Као какву дијалектичку константу, велики обрачунски кључ, један од главних путоказа, научну и војностратешку парадигму у процесу разматрања и разумевања свих других сличних и готово идентичних 'случајева' у којима је Запад западао и запада у невоље и неприлике с овом или оном земљом и групацијама земаља из 'остатка' света“.²⁵

²⁵ То подсећање и коментар аутор је изложио у геополитичком есеју „Замке и странпутице детанта“ почетком 1991. године. Била је то „пролегомена“ за следећи пасус: „Шумпетерову 'свечану изјаву', параболу и репрезентативну поенту његових критичких разматрања извесних светских процеса и трендова требало би да има на уму и Михаил Горбачов. Неизоставно у сваком иоле критичном тренутку тзв. детанта или, пак, напетости и заоштравања на неуралгијној линији Москва–Вашингтон. Дакле, у својим разговорима с Џорџом Бушом – посредством „првеног“ телефона и у непосредним сусретима (тзв. самитима)“ (Ж. Ракочевић, „Замке и странпутице детанта“, „Војно дело“ бр. 1–2 1991).

Горбачовљевој псеудовојној доктрини „разумне довољности“ оружаних снага СССР-а и Јељцинову „велику понуду“ Западу да се „изврши редукција стратегијских (нуклеарних и других) јединица и смање волумена тзв. конвенционалне компоненте оружаних снага двеју суперсила Џорџ Буш и Бил Клинтон су потпуно игнорисали и наставили тзв. *рат звезда* и развитак „војноиндустријских комплекса“. Истоветно поступају Енглеска, Француска, Немачка и друге западноевропске земље.

Пре неколико година је генерал Александар Руцкој веома тачно „портретисао“ и оценио руске министре – псеудотеоретичаре, „суперевропејце“ и „реформаторе“: разместили су се по шаховској плочи руске политике, „тајне“ дипломатије и економике – „видевши само *потез или два* унапред“ у веома сложеној геополитичкој, геостратешкој итд. светској агоналној игри. Не уочавају ни све „геостратешке играче и геополитичке стожере“ у савременом свету нација. „Не схватају да им *сам реални живот* у најскорије време може дати мат“ (задати дефинитиван пораз), упозоравао је Руцкој.²⁶

Међутим, спољнополитичка „доктрина“ и извесни „надреалистички поступци министра Андреја Козирева „запрепастили“ су чак и Михаила Горбачова – „црвеног Херострата“ или „највећег дурака на Кормилу Русије као империје“: у „Московским новостима“ од 15. октобра 1995. назвао је он руско Министарство за иностране послове „*огранком Стејт департмента*“!?!

„Европа је под америчким протекторатом“, каже Збигњев Бжежински у интервјуу листу „Наша Борба“ од 16–17. маја 1998. године. „Европа није само западна, Европа Карла Великог“. Под псеудопојмом *Европа* Бжежински супсумира фиктивне и стварне ентитете „групе држава које говоре *једним гласом* и које активно граде своје јединство“. Однос САД према таквој Европи „није само стратешки него и *филозофски*“!?! У консидарацијама и *рачунајућем мишљењу* Збигњева Бжежинског од филозофије Џона Лока, Френсиса Бекона, Дејвида Хјума, Адама Смита, Џона Мајнарда Кејнза и других из плејаде великих мислилаца и реформатора англосаксонске и шкотске филозофије – остала је само та *реч*.

Машинска техника и микроелектроника су релативно самостални преображаји друштвене праксе у овом столећу. Оне су највидљивији и најупечатљивији весници суштине нововековне технике, а унутар ње и тзв. војне технологије. Техника је – према Мартину Хајдегеру – битно идентична са суштином нововековне метафизике. А управо та и таква техника „изискује употребу *математичке* природне науке“, и има ту врсту егзактности и израчунљивости.

Неегзактност науке о геополитици, за разлику од квантне физике и других „природно-математичких“ наука, није њен недостатак, већ „нешто“ што омогућује испуњење њених задатака постављених у више

²⁶ Из дописа новинара Ђуре Билбије из Москве, „Борба“ од 5. фебруара 1992. године.

или мање сложеним *нацртима* и *истраживачким пројектима*. Она критички прониче у „тврдоглаве“ и наоко несводљиве чињенице и криптогенетичне елементе помињаних друштвених и цивилизацијских процеса.

„Темпоралне структуре“ светског капитала и светског финансијског тржишта и „кључне“ одлуке Волстрита, „Феда“ и других центара светске финансијске моћи „прожете“ су и персистентном картезијанском метафизиком с њеном *неуздрљивом* или непоколебљивом, „тврдокорном“ и сличном *основом истине*. Тајна „славног“ Декартовог *fundamentum inconcussum veritatis* налази разрешење и у савременом светском капиталу.

Напоследку, *слика света* „дочарана“ (представљена) у овоме чланку дијаметрално је супротна *слици света* коју стварају строго *хијерархијски* устројени масмедији у служби најмоћнијих транснационалних индустријско-финансијских корпорација, односно светског капитала. *Слика света* садржана у делима мислилаца са *викоовском склоношћу* суделује у великом послу критичког разумевања тзв. постхладноратовске и „постиндустријске“ ере, а она друга – *масмедијска* – увелико „доприноси“ „*новој непрозирности*“ и неизмерљивом „фонду“ мистификација, привида, различитих изопачења, обмана и самообмана, и „савршених ирационалности“.